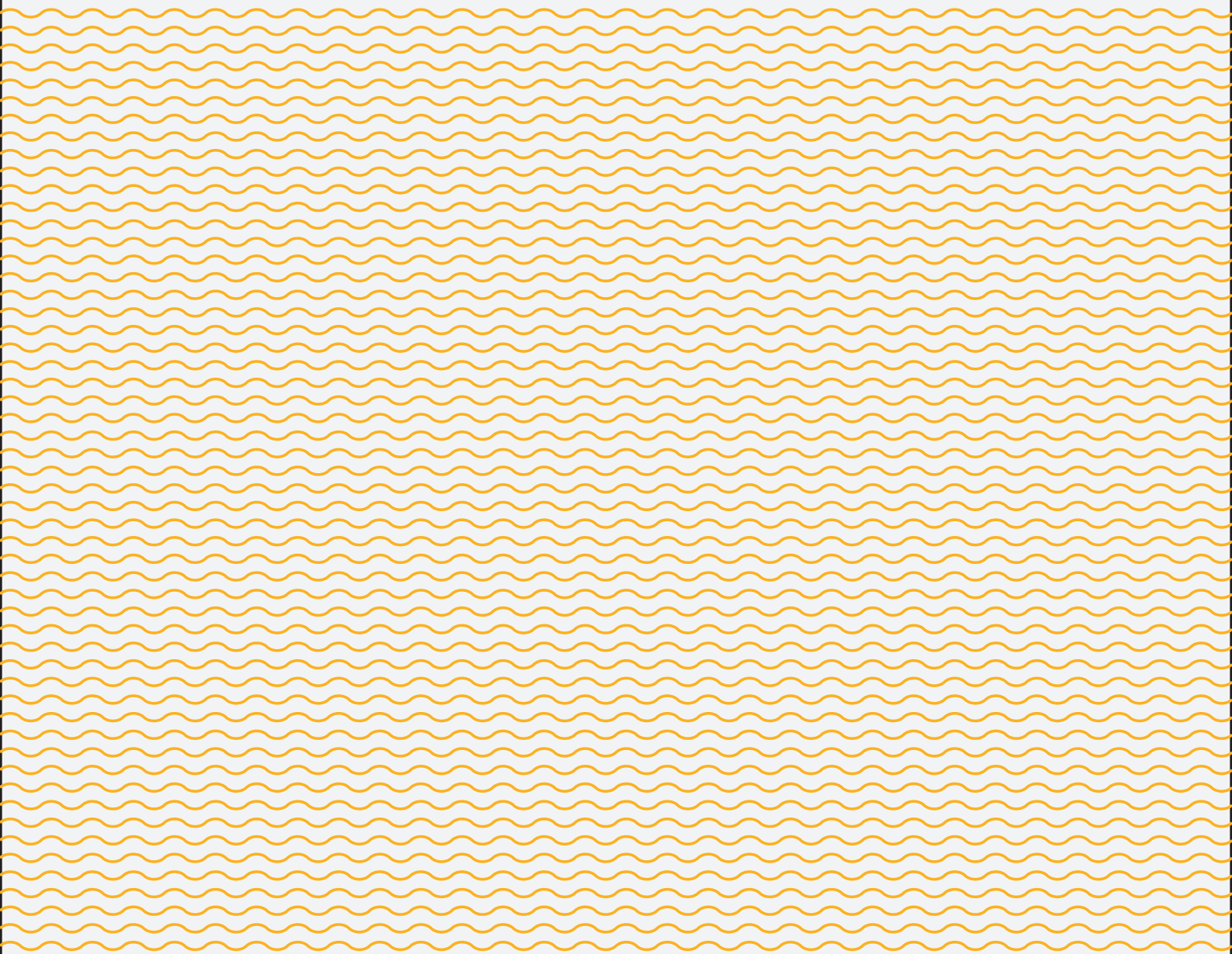

LES MAP DOODGEWOON

Bette Westera en Sylvia Weve

COLOFON

Bijlage bij Doodgewoon van Bette Westera (ISBN 9789025756680), de winnaar van de Gouden Poëziemedaille 2016.

De Gouden Poëziemedaille is dé prijs voor kinderpoëzie in de Lage Landen. Kinderpoëzie schrijven is een vak apart. Goede kinderpoëzie is gelaagd, technisch sterk en verrassend. Om het genre extra in de kijker te zetten reiken Poëziecentrum en CANON Cultuurcel tweejaarlijks de Gouden Poëziemedaille uit aan de beste kinderpoëziebundel. Een vakjury buigt zich over de titels die de voorbije twee jaar in Vlaanderen en Nederland zijn verschenen.

De leestips zijn uitgewerkt in opdracht van CANON Cultuurcel en Poëziecentrum door Jeugd en Poëzie vzw.

INHOUD

Les 1 voor de eerste graad	4
Les 2 voor de eerste graad	9
Les 3 voor de tweede graad	10
Les 4 voor de tweede graad	11
Les 5 voor de derde graad	12
Les 6 voor de derde graad	13

LES 1 – 1STE GRAAD

THEMA

- Reïncarnatie
- Filosoferen
- Emoties
- Eigenschappen

MATERIAAL

- Foto's van dieren
- Eigenschapkaarten
- Oude trui
- Stevig papier
- Zwarte en bruine vetkrijtjes
- Scharen
- Vloeibare knutsellijm

GEDICHTEN

Cheeta

- Mijn vader denkt dat hij een cheeta wordt.
- Nu niet meteen, maar in een volgend leven.
- Hij is nog jong, het duurt dus nog wel even.
- Toch denkt hij echt dat hij een cheeta wordt.

- Mijn moeder kijkt hem aan en zegt verschrikt:
'Een cheeta, jij? Ik word een antilope
in Afrika. Dan zullen we maar hopen
dat jij je niet gemeen in mij verslikt ...'

Mama

- Een leven na de dood, maar dan als kat of als konijn.
- Alleen al het idee geeft mij een warm gevoel van binnen.
- Dan zou het mama kunnen zijn, die lekker ligt te spinnen
- op papa's schoot. Zou dat niet prachtig zijn?

VOOR HET LEZEN

Voor je het gedicht samen met je klas gaat lezen, kan je een gesprek voeren over dieren en hun eigenschappen. Deel aan elke leerling een aantal eigenschapkaarten uit. Bespreek de woorden en leg uit wat een eigenschap is. Een eigenschap is iets wat bij iemand hoort. Bijvoorbeeld zo speels als een hond, want een hond houdt ervan om met een bal te spelen.

Toon een aantal foto's van dieren. Ga op zoek naar minder voor de hand liggende dieren zoals de cheeta en de antilope in het gedicht. Nu mogen de leerlingen hun eigenschapkaarten in de lucht steken. Kunnen ze ook uitleggen waarom deze kaart bij het dier hoort? Kan iedereen zelf een dier bedenken dat bij hen zou passen en waarom net dit dier?

NA HET LEZEN

Lees het eerste gedicht voor. Weet iedereen wat een cheeta en antilope zijn? Wat voor geluid zouden deze dieren maken? Wat gebeurt er met de vader en de moeder in het gedicht? En wanneer zal dit gebeuren? Wat zouden de eigenschappen van deze dieren zijn? Wie gelooft er dat je kan terugkeren als een dier? In het hindoeïsme en het boeddhisme wordt er geloofd dat je na de dood terugkeert naar het leven, maar als iemand of iets anders. Je kan bijvoorbeeld terugkomen als een dier. Het kan dat je verandert in een insect zoals een rups of in een dier zoals een hond.

Lees nu het tweede gedicht voor. Wie vertelt dit gedicht denk je? En waarom krijgt er iemand een warm gevoel van binnen? Het is een troostende gedachte om te denken dat mama er nog altijd is. Je kan nu een gesprek aangaan en vragen of iemand in de klas al eens iemand verloren is. Weten ze er nog iets over? Of waren ze nog te klein?

VERWERKINGSOPDRACHT

Maak een woordenwolk. In het midden plaats je het woord warm. Bedenk klassikaal welke woorden er nog bij warm horen. Op deze manier leren je leerlingen een heleboel synoniemen en aanverwante woorden. Bijvoorbeeld *warm – pluizig – zacht – wollig – zonnig – lief – donzig – aardig – snoezig – ...* Iedereen bedenkt een dier dat bij één van deze woorden hoort en vult daarbij de zin aan:
Zo als een ...

Elke leerling krijgt nu een stukje oude trui. Dit wordt de buik van het dier dat ze gekozen hebben. Ze verknippen het stukje stof en kleven dit op het stevig papier. Vervolgens tekenen ze er poten, een staart en een kop bij. Daarna schrijven ze er hun zin bij.

AVONTUURLIJK

BEHULPZAAM

BETROUWBAAR

CREATIEF

DAPPER

EERLIJK

EIGENZINNIG

ENERGIEK

ENTHOUSIAST

ERNSTIG

GEDULDIG

GEHOORZAAM

IJVERIG

KRACHTIG

LIEF

LOYAAL

MOEDIG

NIEUWSGIERIG

POPULAIR

RIDDERLIJK

RUSTIG

SLIM

SNEL

SPEELS

STIPT

STRENG

TROUW

VERDRAAGZAAM

VRIENDELIJK

VROLIJK

ZO BANG ALS EEN ...

ZO STIL ALS EEN ...

ZO BOOS ALS EEN ...

ZO BLIJ ALS EEN ...

ZO VROLIJK ALS EEN ...

ZO ZEURDERIG ALS EEN ...

ZO GEK ALS EEN ...

ZO ZOT ALS EEN ...

ZO STOER ALS EEN ...

ZO IJDEL ALS EEN ...

ZO WOEST ALS EEN ...

ZO SLORDIG ALS EEN ...

ZO ZACHT ALS EEN ...

ZO KOUD ALS EEN ...

ZO NET ALS EEN ...

ZO VUIL ALS EEN ...

ZO PROPER ALS EEN ...

ZO LUID ALS EEN ...

ZO LUI ALS EEN ...

ZO SLOOM ALS EEN ...

ZO GRAPPIG ALS EEN ...

ZO BROMMIG ALS EEN ...

ZO GRIEZELIG ALS EEN ...

ZO GELUKKIG ALS EEN ...

ZO VERLEGEN ALS EEN ...

ZO DARTEL ALS EEN ...

LES 2 – 1STE GRAAD

THEMA

- Begrafenis
- Afscheid van grootouder
- Poëzie
- Beweging

MATERIAAL

- Instrumentale muziek
- Emotiegezichten (zelf te verzamelen)
- Een lokaal waarin je je vrij kan bewegen

GEDICHTEN

Kistkoe

- Ik heb een koe geverfd op opa's kist,
- want opa was ontzettend dol op koeien.
- Hij kon heel grappig nadoen hoe ze loeien.
- Ik denk wel dat hij zijn koeien nu wel mist.

- De koe is goed gelukt, dat vind ik fijn.
- Toen oma dood was, verfde ik twee honden.
- Die waren niet goed gelukt en dat was zonde –
- Het hadden ook konijnen kunnen zijn ...

- 'Dat is een mooie koe,' zegt tante Ien.
- Ik knik. Ik wou dat opa haar kon aaien.
- Dan verf ik vlug twee verse koeienvlaaien,
- nog warm. Ik wou dat opa ze kon zien.

VOOR HET LEZEN

Bespreek samen met je klas in een kringgesprek wiens oma's en opa's nog in allemaal in leven zijn. Is er al iemand eens naar een begrafenis geweest? Herinnert er iemand zich nog iets van? Welke kleur heeft een doods-kist meestal? Wordt iedereen begraven in een doods-kist? Als je mag kiezen, hoe zou je een doods-kist er dan laten uitzien? Of kies je voor een andere vorm van begraven? Waarom?

NA HET LEZEN

Lees het gedicht voor. Laat de verschillende emotiegezichten zien. Welke gezichten passen het meest bij dit gedicht? Meerdere gezichten zijn mogelijk. Er is geen juist of fout antwoord. Gedichten lezen is een persoonlijke aangelegenheid en kan voor iedereen anders zijn.

Wie is de *ik* in dit gedicht? Wie vertelt er over opa? Wat was zijn beroep? Waarom denken jullie dat? Zou opa hebben moeten lachen om de koeienvlaaien? Of zou hij boos geworden zijn? Er wordt ook nog over iemand anders dan opa verteld. Wat weten we over haar? Waarom hadden er ook konijnen kunnen zijn? Bedenk samen met de klas een antwoord van oma en opa aan de ik-persoon in het gedicht. Schrijf dit samen op het bord.

VERWERKINGSOPDRACHT

Ga in een kring staan. Wie kan er een beweging bedenken die in het gedicht voorkomt? (verven, missen, koeien die grazen, konijnen die huppelen ...) Probeer zoveel mogelijk bewegingen te bedenken. Ga in een rij achter elkaar staan. Degene die vooraan staat mag de beweging bepalen, de anderen doen de beweging na. Vervolgens schuift de voorste achteraan aan.

Lees het gedicht nog eens voor en bedenk een volgorde van alle bewegingen. Schrijf samen een danspartituur. Je tekent met een aantal eenvoudige symbolen de dans. Zo kan je gemakkelijker de bewegingen onthouden. Lees het gedicht met voldoende pauze voor. De leerlingen beelden ondertussen het gedicht in bewegingen uit. Je kan hen vervolgens de bewegingen op muziek laten dansen.

LES 3 – 2DE GRAAD

THEMA

- Erven
- Uitbreiding woordenschat
- Tellen
- Begrijpend luisteren

MATERIAAL

- Papier
- Schrijfgerei
- Een grijs potlood
- Foto's
- Wit papier
- Scharen
- Lijmstiften
- Een exemplaar van het gedicht
- voor elke leerling

GEDICHTEN

• Erfenis

• Tante Geralien heeft oma's glazen,
• tante Annelies heeft haar servies,
• buurvrouw Van der Marel heeft haar vazen
• en haar staande klok heeft tante Mies.

• Tante Annebel heeft haar piano,
• oom Jeroen haar tafel en haar bank,
• neef Corné de koffer met meccano
• en haar katten zijn bij tante Ank.

• Mama heeft haar nieuwe wasmachine,
• Merel heeft haar oude omafiets,
• alle boeken zijn naar tante Tine,
• papa heeft haar puzzels, verder niets.

• En ik dan? Ik kom niks tekort.
• Ik had de eerste keus:
• ik heb al bijna negen jaar
• haar ogen en haar neus.

VOOR HET LEZEN

Breng een eigen speciaal voorwerp mee. Leg niet uit waarom je het meebracht of waarom het speciaal voor je is, maar vertel wel dat het voor jou belangrijk is. Vraag of de leerlingen ook een speciaal voorwerp hebben en houd een klasgesprek over speciale voorwerpen. Wat maakt iets bijzonder? *Misschien omdat je het niet zou missen, omdat je het mooi vindt of omdat je het van iemand speciaal hebt gekregen ...* Wat zijn de meest belangrijke, bijzondere spullen die je hebt? Denk diep na en teken dan minstens vijf voorwerpen. Kies één dat je zou weggeven. Aan wie zou je dat dan doen? Schrijf de naam van de persoon bij het voorwerp.

NA HET LEZEN

Lees het gedicht voor zonder titel. Waar gaat dit gedicht over? Van wie zijn al deze spullen? En waarom worden ze uitgedeeld? Wie kan een passende titel bedenken voor dit gedicht? Waarom koos de dichter voor deze titel? Kent iedereen dit woord?

Bij een erfenis worden de spullen van iemand die overleden is, verdeeld. Meestal wordt dit in een testament opgeschreven. Een testament wordt opgemaakt door een notaris en hij of zij houdt dit bij tot je overleden bent. Wat weten we over de ik in het gedicht? Wie denkt er dat het een jongen is? En wie een meisje? Heeft het er mee te maken wie het voorleest misschien?

Lees het gedicht nog een keer voor. Verdeel de klas in kleine groepjes. Kunnen ze zich alle voorwerpen herinneren? Elk groepje maakt een zo lang mogelijk lijstje. Som nu de voorwerpen één voor één op. Telkens ze het juist hadden, mogen ze een streepje zetten en hun hand opsteken. Welke spullen werden het minst opgeschreven en wie had er de meeste onthouden?

Deel nu het gedicht uit. Wie is er gestorven in dit gedicht? Hoe weet je dat? *Oma wordt maar één keer in de eerste regel vermeld. We weten dat het de glazen van oma aan tante Geralien worden gegeven. Daardoor weten we ook dat alle andere spullen van haar zijn.* Omcirkel alle bezittelijke voornaamwoorden (dat zijn woorden als mijn, jouw, haar ... die aangeven dat iets van iemand is). Onderstreep vervolgens alle tantes in het gedicht. Hoeveel broers en zussen had papa? En hoeveel mensen erven in het totaal iets van oma?

Wie denkt er dat dit gedicht rijmt? Duid met verschillende kleuren de woorden aan die met elkaar rijmen, alle bij elkaar horende rijmwoorden worden met dezelfde kleur ingekleurd. Waar loopt het mis in het gedicht met rijmen? *De laatste strofe rijmt niet meer.* Is er nog iets bijzonders aan de hand in dit laatste stukje? Heeft hij of zij de echte ogen en neus van zijn of haar oma gekregen? Of is het toch anders? De dichter schreef misschien daarom net geen rijm om extra duidelijk te maken dat het laatste stukje bijzonder en anders is. Op wie lijken de leerlingen zelf het meest?

VERWERKINGSOPDRACHT

Neem van elke leerling een portretfoto of vraag of ze er één meebrengen. De foto's mogen gewoon geprint worden in zwart-en-wit en op wit papier. Plooi de foto verticaal in twee zodat je nog maar één helft van het gezicht kan zien. Knip de foto op de plooilijn en kleef één deel op het papier. Vervolledig nu het gezicht maar verouder deze kant. Stel de tekeningen tentoon en bespreek hoe ze de getekende versie ouder hebben gemaakt.

Of wat als je elkaar je ogen, oren, neus ... zou geven in de klas? 'Jij krijgt mijn oren en ik krijg jouw mond.' Hou zou je er dan uit zien? Met wat knip- en plakwerk met elkaars portretfoto's kan je tot leuke, nieuwe resultaten komen.

LES 4 – 2DE GRAAD

THEMA

Tijd
Tijdsbeleving
Filosofen
Doodgaan

MATERIAAL

Verknipte gedichten
Beamer of digitaal (school)bord
Krantenpapier
Papiertape
Scharen

GEDICHTEN

Niet bang

Ik ben niet bang om dood te gaan.
De dood is maar voor even.
Het lijkt misschien een eeuwigheid,
maar in het graf bestaat geen tijd.
Die hoort bij het leven.

Ik ben niet bang om dood te gaan.
Soms zie ik in mijn dromen
de dood die lokt, de dood die lacht,
de dood die ongeduldig wacht,
die weet dat ik zal komen.

Ik ben niet bang om dood te gaan.
De dood hoort bij het leven.
Hij grijpt je zomaar bij je kraag.
Ik ben niet bang, al was ik graag
nog eventjes gebleven.

Ik ben niet bang om dood te gaan.
Ik ken ze zelfs van dromen.
De pijn verdwijnt, ik ben op reis.
Ik wandel door een paradijs
met eeuwenoude bomen.

Ik ben niet bang om dood te gaan.
De dood is maar voor even.
Gaan sterven voelt als slapen gaan
om eens weer op te mogen staan.
Ooit, in een ander leven.

VOOR HET LEZEN

Als opwarming kan je een kort filmpje laten zien over tijdsbeleving: *Tôt ou tard* van Jadwiga Kowalska: vimeo.com/80368143. Bespreek in een klasgesprek wat de leerlingen gezien hebben. *Waarom zie je dat? Wat zie je nog meer?*

Filosofeer samen met je klas over het begrip tijd. Wat is tijd? Dat lijkt misschien een heel gemakkelijke vraag. Tijd, dat zijn de wijzers van de klok die bewegen. Maar wat als het uur nooit was bedacht door mensen en er ook geen horloge bestond? Hoe kunnen we dan toch weten dat er tijd verstrijkt? Bijvoorbeeld: de zon die ondergaat, een hongergevoel dat tijd aangeeft, de seizoenen, groeistreepjes op de muur, rimpels in een gezicht, de maan in een sikkel ...

Verknip het gedicht tot strookjes met telkens een andere regel. Puzzel nu het gedicht samen in elkaar. Tip: Je kan de klas verdelen in groepjes en elk een verknipt gedicht geven. Vergelijk nu elkaars versies. Lees daarna pas het originele gedicht voor. Lijkt het erop? Of zijn er veel verschillen? Waarom zou de dichteres dit net zo hebben geschreven?

NA HET LEZEN

Houd een stellingenspel. Verdeel het klaslokaal in twee delen. Spreek samen af welke kant wil zeggen: daar ben ik het mee eens. De andere kant betekent dan: dat vind ik helemaal niet. Belangrijk: er zijn geen goede of slechte antwoorden. De leerlingen verplaatsen zich in het klaslokaal naargelang hun antwoord.

- × Ik vind dit een mooi gedicht.
- × Dit gedicht maakt me droevig.
- × Ik vind dit gedicht goed geschreven.
- × Ik wil dit gedicht nog wel eens lezen.
- × Dit gedicht stelt me wel gerust.
- × Ik word een beetje bang.
- × ...

Spreekt dit gedicht hen aan? Waarom? Wat vinden ze bijzonder aan het gedicht? Zijn er regels die opvallen? Elke strofe begint telkens met dezelfde regel. Onderzoek het gedicht door het op te delen in de verschillende strofes.

Strofe 1: Waarom hoort tijd bij het leven? Denk even aan wat we daartraks hebben opgesomd.

Strofe 2: Hoe weet de dood dat ik zal komen?

Strofe 3: Waarom hoort de dood bij het leven? Is dat niet wat gek? Of toch niet? Wat zou er gebeuren als we allemaal eeuwig zouden leven?

Strofe 4: Hoe ziet het paradijs er volgens jou uit? Kan je nog andere dingen bedenken buiten de eeuwenoude bomen?

Strofe 5: Waarom moet je niet bang zijn van de dood? Vinden jullie het een troostend gedicht? Of is er nog altijd iemand bang?

VERWERKINGSOPDRACHT

Verdeel de leerlingen in groepjes. We gaan het gedicht veranderen in een kort toneelstukje. Hoe doe je dat? Welke personages zitten er allemaal in het gedicht verstopt? De dichter die het gedicht heeft geschreven. Iemand die helemaal niet bang is van de dood. Iemand die wel bang is van de dood (je zou het gedicht ook zo kunnen lezen dat de ik-persoon zichzelf wil overtuigen). De dood kan ook een personage zijn. Bij elk personage schrijven ze een aantal eigenschappen op. Bekijk nu of je de personages minder voorspelbaar kan maken. Bijvoorbeeld: het personage dat bang is, ziet eruit als een stoere jongen. De dood is misschien wel juist ontzettend lief en helemaal niet eng ... Waar eindigt je verhaal? Hoe ziet het andere leven eruit? De kostuums van de personages maken we uit krantenpapier. Gebruik je fantasie, je zal verstandig staan wat je er allemaal mee kan doen. Probeer één kledingstuk per personage te maken. Bijvoorbeeld: een wapperend rokje, een strik, een hoed, een jasje zonder mouwen ... Elk groepje toont zijn kort stukje. Voor iedereen applaus.

LES 5 – 3DE GRAAD

• Begrafenis
• Rituelen
• Andere culturen

THEMA

MATERIAAL

• Een computer met internetverbinding
• Kindergrime
• Penselen voor grime
• Sponsjes voor grime
• Lijntjespapier
• Schrijfgerei
• Een exemplaar van het gedicht
• voor elke leerling

GEDICHTEN

Fiesta de los muertos

• Vanavond gaan we dansen op de graven,
• vanavond is het feest voor iedereen.
• We plukken wilde bloemen, we versieren oma's steen,
• We maken lekker eten klaar en brengen het erheen.
• Vanavond gaan we dansen op de graven,
• vanavond zijn de doden niet alleen.
• Ze komen uit hun kuil en zweven zwierig om ons heen.
• Zelfs oma's dode zussen zijn vanavond op de been.
• Vanavond gaan we dansen op de graven ...
• Vanavond is het leven zoet
• en smaakt de dood naar suikergoed

VOOR HET LEZEN

Bespreek samen met je leerlingen welke kleuren verbonden kunnen worden met een gevoel. Rood van liefde, groen van nijd, wit van angst ... Welke kleur associëren ze met de dood en waarom? Wanneer mensen in rouw zijn, zijn ze meestal in zwart gekleed.

Maar zwart is niet in elke cultuur verbonden met de dood. Bijvoorbeeld: Wit is in China, Japan, Korea, Borneo en Java de kleur die met de dood wordt geassocieerd. En ook in het hindoeïsme draagt een weduwe in rouw witte kledij. Paars is de kleur van rouw in Thailand en blauw is in zowel het Jodendom als in Iran een kleur die aangeeft dat mensen aan het rouwen zijn. In Zuid-Afrikaanse landen is de rouwkleur rood. Alleen al aan de kleuren kan je merken dat de dood in verschillende culturen op een andere manier wordt beleefd.

Plooi de gedichten zo in twee zodat je enkel de eerste regel kan zien. Laat je leerlingen enkel dit lezen. Wat denken ze hiervan? Wat verwachten ze dat er in het gedicht gaat gebeuren? Welke begrafenisrituelen kennen jullie? *Je kan bijvoorbeeld begraven worden in een kist of gecremeerd worden. Na de begrafenisdienst wordt vaak een bloem aan het graf gelegd. Meestal is iedereen in het zwart gekleed. Dit is de kleur van rouw.*

VERWERKINGSOPDRACHT

Tijdens het fiesta de los muertos is het gebruikelijk dat er korte, grappige gedichten geschreven worden over vrienden. Opgelet, je schrijft geen gemene, kwetsende boodschappen. Deze grappige gedichten die geschreven worden alsof ze op een grafzerk zouden kunnen staan, noemen we een epitaaf. In de bundel *Doodgewoon* vind je er verschillende. Ze zijn in drukletters gedrukt. Je kan ze voorlezen als inspiratie.

Schrijf een epitaaf over jezelf. Bedenk een aantal slechte gewoonten en schrijf ze op in een lijstje. *Bijvoorbeeld: nagelbijten, geen groenten eten, nooit je kamer opruimen ...*

Bedenk nu een grappig verhaal van ongeveer vier regels dat je kan laten rijmen op verschillende manieren. Tip: Je kan rijmwoorden opzoeken in een rijmwoordenboek of online ingeven bij Vandale: www.vandale.nl/rijmwoordenboek/rijm.

NA HET LEZEN

Wat vind je van dit gedicht? Waarom is het feest? De titel is in een andere taal geshreven. Zou dit een tip kunnen zijn? Typ de titel in de zoekbalk van een zoekmachine en duid afbeeldingen aan. Wat verschijnt er? Begrijp je nu het gedicht al wat beter?

Fiesta de los muertos is een Mexicaanse feestdag op 31 oktober en op 1 en 2 november. Zoek op waar Mexico ligt op de wereldkaart. Bij ons is 1 november ook een speciale dag: Allerheiligen. Traditioneel worden dan de doden herdacht en het kerkhof bezocht. Op 1 november komen 's avonds de zielen van de overledenen terug naar de aarde. Ze worden feestelijk onthaald door de familieleden. De graven worden versierd en ze maken kleine altaren waar bloemen, lekkere maaltijden en lievelingssnoep aangeboden worden aan de overledenen.

We keren terug naar het gedicht. Is er een regel die herhaald wordt? Onderstreep hem dan. Ga het gedicht te lijf met kleur. Verbind de woorden met hetzelfde eindrijm en omcirkel woorden die meerdere keren terugkomen. Denk je dat dit toevallig is? Een dichter kan een ritme aanbrengen in een gedicht door woorden te herhalen en te laten rijmen.

Bijvoorbeeld:

Hier ligt ons kanariepietje.

Elke dag hetzelfde liedje.

Rolde van zijn stokje af
en nu zwijgt hij als het graf.

Je kan dit werkblaadje gebruiken:

Oh hier ligt (naam)

..... (Waar lig je?)

..... (Wat denk je nu?)

Had ik maar (Wat zou een oplossing voor je probleem zijn?)

Dan (Wat zou er dan anders geweest zijn?)

Helaas (Hoe is het afgelopen?)

Extra verwerkingsopdracht: Je kan de leerlingen elkaar laten beschilderen zoals in Mexico tijdens het Fiesta de los muertos. Volgens leest de klas in koor het gedicht voor. Geef telkens een andere emotie waarin ze het gedicht voorlezen.

LES 6 – 3DE GRAAD

Emoties verkennen
Missen
Rekenen

THEMA

MATERIAAL

Passer
Meetlat
Papier
Balpen
Hoepel
Touw
Nylondraad
Plakband

GEDICHTEN

Altijd overal

Ik mis je achter op de fiets,
ik mis je in de trein.
Ik mis je bij de H&M
en bij de Albert Heijn.

Ik mis jouw tandenborstel
naast de mijne in het glas.
Ik mis je voeten op de trap.
Ik mis je blauwe jas.

Ik mis je onder rekenen,
ik mis je onder lezen.
Ik mis je in de winter,
bij het voeren van de mezen.

Ik mis jouw kleren in de kast,
je broeken en je truien.
Ik mis je geur, ik mis je stem,
ik mis je boze buien.

Ik mis je als ik jarig ben
en als de oma's komen.
Ik mis je als ik wakker lig,
ik mis je in mijn dromen.

Ik mis je bij je graf
als ik je naam zie op de steen.
Ik mis je als ik samen ben
met papa, en alleen.

Ik mis je zonder woorden,
elke dag en elke nacht.
Ik mis je als ik grapjes maak
en niemand om me lacht.

Ik mis je als ik ijsjes eet,
en appels en bananen.
Ik mis je als ik huilen moet,
ik mis je zonder tranen.

Ik mis je in de kamer,
als ik naar je foto kijk.
Ik mis je als we – ik en papa –
fietsen op de dijk.

Ik mis je als ik jarig was
en iedereen er is.
Ik mis je als ik eventjes
niet merk dat ik je mis.

Ik mis je op vakantie,
in ons huisje op de hei
en als we door de regen lopen
zonder jou erbij.

Ik mis je als ik keelpijn heb,
ik mis je als ik val.
Ik mis je nergens echt het
ergst,
maar altijd overal

Ik mis je elke dag opnieuw
wanneer ik wakker word.
Ik mis je schoenen in de gang,
je beker naast je bord.

VOOR HET LEZEN

Wat zijn emoties? En welke verschillende gevoelens hebben we? Houd hierover een kringgesprek. Wie kan er nog andere woorden bedenken voor deze gevoelens (blij, bang, boos, verdrietig)? Ga samen met je leerlingen op zoek naar nuances en synoniemen voor emoties. Vervolgens mag iedereen individueel een grote cirkel tekenen met behulp van een passer. Verdeel deze cirkel in vier stukken. Bovenaan schrijf je de hoofdemoties (blij, boos, verdrietig, bang), vul vervolgens aan met verwante gevoelens. Bijvoorbeeld: *verdrietig – droef – treurig – triest – somber – ongelukkig – huilen – pijn hebben – missen – ...* Wie wil mag elk deel met een kleurig patroon inkleuren dat bij de emotie past.

NA HET LEZEN

Wat voel je als je dit gedicht hebt gelezen of gehoord? Waarover gaat dit gedicht? Welk gevoel probeert de dichteres weer te geven? Hoe doet ze dit en waarom doet ze dit door een opsomming te maken? Missen is een heel groot woord. Dat wil zeggen, dat het niet altijd eenvoudig is om uit te leggen hoe hard je iemand mist. Door het op te delen in allemaal kleine herkenbare momenten kan je je als lezer inleven in de ik-persoon in het gedicht. Wie wordt er gemist? Waarom denk je dat? En wie is de ik in het gedicht? Omcirkel een stukje in het gedicht dat je heel herkenbaar vindt. Wanneer mis je iemand het meest?

Bestudeer het gedicht nog eens van heel dichtbij. Wat valt je op? Elke strofe bestaat uit vier regels. Tel nu het aantal strofes. Wanneer je dit getal vermenigvuldigt met vier weet je hoeveel regels de dichter schreef. Onderstreep nu alle woorden die met elkaar rijmen. Wat valt er op? Je zou denken dat de dichteres gewoon een opsomming maakte van momenten waarop je iemand mist. Denk je dat nu nog steeds? De tweede en vierde regel rijmen steeds.

VERWERKINGSOPDRACHT

We maken ons eigen samengesteld gedicht maar met een kleine verandering. In plaats van *ik mis je*, schrijven we *ik zie je*. Iedere leerling probeert een *ik zie je* strofe te schrijven over mama of papa. Net als in het gedicht is een strofe vier regels lang. Rijmen mag, maar is niet verplicht. Probeer zo gedetailleerd mogelijk de momenten te beschrijven wanneer je je mama of papa allemaal ziet. Dat kan ook in je hoofd als je bijvoorbeeld iets ondeugends doet of als je op kamp bent. Maar je kan ook een detail zo uitgebreid mogelijk beschrijven: de geur van zijn of haar sjaal, pretoogjes, lachrimpels ...

Als iedereen zijn of haar stukje heeft geschreven houden we een gedichtenmozaïek. Dat wil zeggen dat je een stukje voorleest wanneer jij vindt dat het past. Zo verandert het gedicht altijd maar weer en bestaat er geen juiste of verkeerde volgorde.

Wil je graag nog een beeldende verwerking van dit gedicht? Dan kan je elke leerling een kleine papieren vlieger laten vouwen. Hierop beschrijven ze iets of iemand die ze missen. Laat ze dit zo gedetailleerd mogelijk beschrijven, probeer andere zintuigen te betrekken. Bijvoorbeeld de wuivende krullen van oma of de zachtgestreelde knuffelbeer, de pluizende handschoenen die nu nog maar alleen is ... Wie wil kan met zwarte stift patronen tekenen op zijn of haar vlieger. Alle vliegers krijgen een nylondraad, met verschillende lengtes krijg je een mooier effect. Bevestig alle touwtjes aan een hoepel. Hang de hoepel op. Nu heb je een mobiel met missende gedachten.